

Szoboráthelyezések

Deim Pali bácsi pár éve elkészítette unokájával azt a DVD-t, amelyben rögzítette elképzeléseit a város „alvó szobrainak” felélesztéséről. Jelen gondolatok az ő koncepciójára épülnek, annak kiszélesítései, reményeim szerinti gazdagításai. A részletek kibontása előtt tennék egy-két általános észrevételt.

Miért kell foglalkoznunk a témával?

- a város kinőtte régi plasztikáit (az élettér, az arányok eltolódása, népességnövekedés, funkcióváltások, építések-rombolások, stb...)
- az un. „rendszer váltás” űrt és objektumokat hagyott maga után (pl. volt Felvonulási tér, -Felszabadulási Emlékmű)
- ezt az űrt nem követte új koncepció megalkotása (pl. nincsenek közparkok, ünnepek megtartására alkalmas terek)
- köztereinknek van egyfajta „gazdátlan” érzete (pl. Hévíz állomás, Kálvária tér, Művész tér, stb)
- hibának tartom szobrok tömeges elhelyezését közutak mentén (pl. Mészáros Dezső szoborpark, Posta előtti tér)
- az elmúlt években nem hogy nőtt volna a közutak, ivóutak száma, hanem csökkent (pl. Hévíz állomás, Evangélikus templom, Tiszteletes utcai Asszonyi Tamás ivókútja)
- véletlenszerű „szoborelhalások” a közelmúlt jószándékú teremtő energiái ellenére (pl. Mihály Gábor Harsonás szobra, Rózsakert, Szamosi-Sós Katona József szobra)
- a témával foglalkozóknak le kell szögezniük, hogy elengedhetetlenül szükséges egy új „zöld terület” koncepció kidolgozása

Mi ad aktualitást a fenti gondolatok megtárgyalására, az ad hoc bizottság létrehozására?

Deim Pali bácsi elképzelésének első eleme Varga Imre, Czóbel szobrának áthelyezése a Dunakorzóra. Mivel a Dunaparti sétány és a gát átépítése ez év nyarán elkezdődik, így aktuálissá vált a szobor áthelyezésének megtárgyalása, közös akarat esetén, végleges helyének megtalálása, kijelölése.

Ez a párbeszéd lehetőséget ad a többi Pali bácsi és általam felvetett gondolat megtárgyalására.

Melyek ezek a felvetések?

- az első gócpont a Czóbel park és környezete:
 1. A Czóbel szobor áthelyezése esetén hiány keletkezik --- pótlására javaslatok...
 2. Csíkszentmihályi Róbert Felszabadulási Emlékműve tematikájában és funkciójában okafogyottá vált a körülötte kialakított eredetileg reprezentatívnak szánt Felvonulási tér gazdátlan, elhalt
--- javaslom örökérvényű tartalma és plasztikai értékei miatti áthelyezését, elrejtése helyett fókuszált bemutatását
 3. A volt Kerényi Múzeum környezetében elhelyezett Kerényi szobrok további sorsa (emlékezetem szerint: Európa elrablása, Anya gyermekével, Csontváry, Orpheusz vagy Faun?)
A múzeum megszűnése miatt értelmetlen az épület körüli elhelyezés --- javaslom ennek átgondolását

- a második gócpont a közutak mellé telepített alkotások sorsa:

A kérdés bonyolultságára jellemzően két példát hoznék fel:

Pozitív példa: Farkas Ádám Duna parti Köszöntő szobra (Arányaiban, anyagában elhelyezésében, tartalmában egységes alkotás! Városképi jelentőségű, jól fókuszált mű. Találkozópontra, panoráma végpont és ami egy szobor életében fontos --- nyugvópontként szervesül)

Negatív példa: Mihály Gábor Harsonás szobra (A szobor plasztikai tartalmától függetlenül szerves, életidegen elhelyezés. A közösségnek, a lakóknak háttal fordít, de azt sem lehet tudni hová néz, kinek fújja harsonáját! Rosszul fókuszált, „környezetmentes” elhelyezés. Mai állapota szerint senki sem hallja harsonáját, eltűnt.)

A mini elemzésekkel csak a figyelmet és a felelősséget akartam felhívni a kérdés megoldatlanságára, fontosságára. Sajnos koncepció hiányában sokszor kampány jelleggel születtek döntések hasonló esetekben.

1. Mészáros Dezső szoborpark: Hosszú évek óta naponta, akár többször autóval elhaladok a szobrok előtt. Soha még embereket, a szobrok között álldogálni, sétálni, szemlélődni nem láttam! Akkor kinek szól az alkotó életműve? Gépkocsiból szobrot nézni nem lehet! Az alkotó életműve, mind tartalmában, mind mondandójában, anyaghasználatában elmélyedésre szólít, a pillanat rögzítésére, csendre, „meditációra”!

Külön érdekesség a „zen” mélységű ivókút, haszontalanul!

Javaslom: 2-3 szobor áthelyezését

Mészáros Dezső alkotásai jó léptékű, jól fókuszálható, általános Tartalmú alkotások!

2. Posta előtti szobrok: (Több értelemben is gócpont. Többször vált közüggé, kampánnyá, „botránnyá”, un. kényes ügy! Kizárólag szakmailag kívánok véleményt nyilvánítani.)

Deim Pál „felvezető” szobra méltatlan elhelyezés és anyagválasztás. A szobor „belehal a műanyagba”. Pali bácsi hasonló plasztikai bronzban vagy gránitban emelkedett tartalmukhoz méltó alkotások. Elhelyezése a lámpa és közlekedési tábla erdőben, a környezet „kultúrátlanságában” lelohasztó.

Javaslom az alkotások széthúzását cikk-cakk szerűen, egyenkénti elhelyezéssel, kiemelve figyelemfelkeltő színességüket a 11-es út mentén.

- Kucs Béla --- Ivó leány szobra

„A város kinötte régi plasztikáit”- ezzel a gondolattal leginkább Kucs Béla szobrára utaltam.

Léptékét túlnötte környezete, funkcióját elvesztette.

Javaslom --- áthelyezését emberléptékű környezetbe ivókútként vagy csobogóként

Például a piactérre

- Harmadik gócpont a város kútjainak sorsa, állapota:

Röviden: lehangoló. Hirtelen eszembe jut négy példa:

1. Asszonyi Tamás kovácsoltvas nyomókútja (Tiszteletes utca)

Hosszú évek óta használhatatlan, kovácsoltvas felépítményéről információim szerint senki sem tud.

2. Evangélikus templom előtti ivókút

2 éve még láttam egy telephelyen összetört elemeit.

3. Csobogó a Hév állomáson (a volt Tejivó pavilon mellett állt)
Egy környezet átalakításkor bontották el. A Közlekedési Múzeum területén áll, használaton kívül.
4. Daru piac
Szép példája volt a civil összefogásnak. Pap Lajos kútja nem működik, Pistyúr Imre szobrait ellopták.
Javaslom --- a fenti példák rehabilitációját és a helyi művészek alkotásaival új kutak létrehozását.

Végül, alapvetően fontosnak tartom:

- párbeszéd kezdését a PMMI-vel a tulajdonában lévő plasztikai alkotások, lehetséges városi közterületeken való elhelyezéséről (pl: Ferenczi Béni, Kerényi Jenő, kortárs szentendrei alkotók)
- városunk plasztikai értékeiről, emlékműveiről, emléktábláiról, közkútjairól kataszter készítése
- meglévő alkotások elmozdításáról kizárólag az alkotó vagy örököse hozzájárulásával, konszenzus alapján születhet döntés
- jelen párbeszéd is lehetőséget ad annak a szellemiségnek a kialakulásához, amely fontosnak tartja a Szentendréhez kötődő alkotók köztereken való megmutatkozását
pl: költségvetési szintű pályázatok
 részprogramok kidolgozása
- fontos, hogy a fenti elképzelések ne egyedi, elszigetelt akciók legyenek, hanem illeszkedjenek egy átfogó programba, (például a zöldterület koncepcióba) és azzal harmonizáljanak

Egyebek:

Javaslom a Duna parton Szentendre Város Zászlójának felállítását, építve a dalmát kisvárosok hagyományaira, kő talapzaton, melyet a város történelméből vett kiemelkedő jelenetek díszítenének, szentendrei szobrászok domborműveivel.

Páljános Ervin

2011-05-24